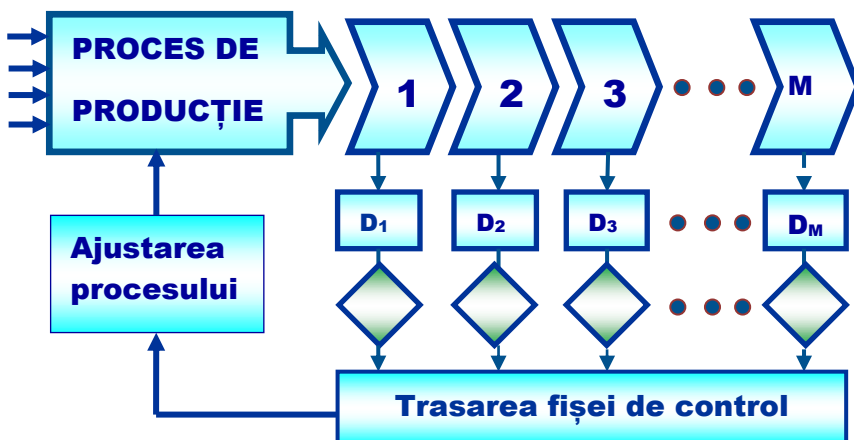

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

INGINERIE ȘI MANAGEMENTUL CALITĂȚII

Ingineria calității și evaluarea conformității

Ciclu de prelegeri

Chișinău
2019

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI
FACULTATEA ENERGETICĂ ȘI INGINERIE ELECTRICĂ
DEPARTAMENTUL INGINERIE ELECTRICĂ

INGINERIE ȘI MANAGEMENTUL CALITĂȚII

Ingineria calității și evaluarea conformității
Ciclu de prelegeri

Chișinău
Editura „Tehnica-UTM”
2019

CZU [62:005.6]+658.56(075.8)

T 23

Lucrarea reprezintă un ciclu de prelegeri la disciplina *Ingineria calității și evaluarea conformității* și este adresată studenților specialității *Inginerie și managementul calității*, Departamentul Inginerie Electrică, Facultatea Energetică și Inginerie Electrică a UTM, dar poate fi utilă și tuturor celor care activează sau intenționează să activeze în infrastructura calității, precum și celor care doresc să se familiarizeze cu cadrul normativ, procesele, procedurile și instrumentele ingineriei calității și evaluării conformității.

Cursul de prelegeri se bazează pe lucrări fundamentale, contemporane în domeniul ingineriei calității și evaluării conformității, standarde, reglementări tehnice și proceduri de evaluare a conformității internaționale și europene adoptate ca standarde și norme naționale, inclusiv „Manualul calității Juran”.

Aspectele practice reflectă rezultatele participării autorului la Programul Internațional de Instruire „Investirea în perfecționarea abilităților manageriale” cu stagii la întreprinderi din Slovenia și SUA (anii 1998 - 2004), experiența profesională ca inginer, constructor-șef și conducător a diverse întreprinderi din țară, precum și experiența de cadru didactic și șef program „Ingineria și managementul calității” .

Autor: conf. univ., dr. Alexandru TARLAJANU

Recenzent: conf. univ., dr. Ilie NUCA

Consultant: Lidia JITARI, consultant principal, Direcția infrastructura calității și securitate industrială, Ministerul Economiei și Infrastructurii

**DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII
Tarlajanu, Alexandru.**

Inginerie și managementul calității: Ingineria calității și evaluarea conformității: Ciclu de prelegeri / Alexandru Tarlajanu; consultant: Lidia Jitari; Univ. Tehn. a Moldovei, Fac. Energetică și Inginerie Electrică, Dep. Inginerie Electrică. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2019. – 243 p.: fig., fot., tab.

Aut. este indicat pe vs. f. de tit. – Bibliogr.: p. 224-230 (76 tit.). – 50 ex.

ISBN 978-9975-45-607-4

[62:005.6]+658.56(075.8)

T 23

Cuprins

1. PRELIMINARII	6
1.1. Scopul și obiectivele disciplinei.....	6
1.2. Secvențe din istoria calității	8
1.3. Contribuții la dezvoltarea științei calității	10
1.4. Definiția și semnificațiile calității	14
1.5. Ingineria calității – abordări conceptuale și metodologice	17
2. INSPECȚIA CALITĂȚII	19
2.1. Date istorice despre proveniența inspecției calității.....	19
2.2. Noțiuni generale referitor la inspecția calității.....	21
2.3. Metodologia inspecției calității.....	27
2.4. Tendințe de dezvoltare a inspecției calității	29
2.5. Baza doveditoare a inspecției calității.....	32
3. CONTROLUL CALITĂȚII	36
3.1. Generalități privind controlul calității.....	36
3.2. Controlul statistic al procesului.....	42
4. AUDITUL CALITĂȚII	65
4.1. Termeni și definiții, activități de audit.....	67
4.2. Cerințe de competență a auditorilor	70
5. ASIGURAREA CALITĂȚII	71
5.1. Aspecte generale privind asigurarea calității	71
5.2. Standarde pentru asigurarea sistemică a calității	74
6. MANAGEMENTUL CALITĂȚII	78
6.1. Noțiuni de management și sistem de management	78
6.1.1. Premise de dezvoltare a conceptului de management al calității	79
6.2. Sistem de management al calității.....	81
6.3. Instrumentarul și metodele managementului calității	93
7. MANAGEMENTUL CALITĂȚII TOTALE	95
8. SISTEMUL DE PRODUCȚIE ȘI INGINERIA CALITĂȚII	97
8.1. Stabilirea și realizarea proiectului de dezvoltare a produsului.....	98
8.2. Proiectarea și desfășurarea procesului de producție.....	107
8.3. Elaborarea controalelor de proces.....	121
9. INSTRUIREA ÎN DOMENIUL CALITĂȚII	125
9.1. Instruirea și formarea continuă a specialiștilor	125

9.2. Instruirea managementului întreprinderii.....	127
9.3. Instruirea muncitorilor/procesatorilor	129
10. COSTURILE CALITĂȚII	131
10.1. Structura costurilor slabei calități.....	133
10.2. Calcularea costurilor calității	136
10.3. Reducerea costurilor calității	138
11. NOȚIUNI DE CALIMETRIE	142
11.1. Calitatea și categorii de caracteristici calitative	143
11.2. Definiție și metode ale calimetriei.....	145
12. EVALUAREA CONFORMITĂȚII	151
12.1. Noțiuni generale privind evaluarea conformității	151
12.2. Principiile evaluării conformității	157
12.3. Evaluarea conformității prin module	160
12.4. Declarația de conformitate	170
12.5. Evaluarea conformității prin certificare	172
12.6. Inspecția ca procedură de evaluare a conformității.....	177
12.7. Evaluarea conformității prin încercare	179
12.8. Cerințe pentru organismele de evaluare a conformității	
Cerințe legale	181
13. ACREDITAREA ÎN DOMENIUL EVALUĂRII	
CONFORMITĂȚII	187
13.1 Scopul, obiectivele și principiile de activitate ale acreditării și	
evaluării conformității.....	187
13.2. Cadrul instituțional și organizatoric al acreditării	189
13.3. Generalități privind procesul de acreditare și politicile de	
acreditare.....	192
13.4. Etapele procesului de acreditare	199
13.5. Recunoașterea organismelor de evaluare a conformității în	
vederea notificării	205
14. PLASAREA PRODUSELOR PE PIAȚĂ ȘI SUPRAVEGHEREA	
PIEȚEI	208
14.1. Prevederi generale cu privire la plasarea produselor pe piață....	208
14.2. Noțiuni de supraveghere a pieței.....	209
GLOSAR AL NOȚIUNILOR PRINCIPALE.....	215

BIBLIOGRAFIE 224

ANEXE 231

Anexa 1 231

Anexa 2 233

Anexa 3 234

Anexa 4 235

Anexa 5 237

Anexa 6 239

Anexa 7 240

Anexa 8 241

Anexa 9 243

BIBLIOGRAFIE

1. Dan G. Stoichițoiu, ș.a. Istoria calității. Editura Mediarex 21, București, 2002.
2. Joseph M. Juran, A. Blanton Godfrei: Manualul calității Guran. Traducere din limba engleză după ediția a cincea publicată de editura McGraw-Hill, 2004
3. Tony Bendell. The quality gurus – their approaches described and considered.
<http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/0960452>
4. The quality gurus. <http://www.qualitygurus.com/gurus/>
5. Fără calitate nu există afacere – o incursiune în gândirea celor cinci guru ai calității. <http://www.agir.ro/buletine/>
6. Introducere în calitate.
<http://www12.tuiasi.ro/users/112/D.Gheorghiu-ICPM.pdf>
7. Garvin, D.A. Managing Quality: The Strategic and Competitive Edge. New York: Free Press, 1988
8. Wilfried Hesser, Alex Inelaar. An introduction to standards and standardization. Beuth Verlag GmbH, 1998
9. Business Dictionary.
www.businessdictionary.com/definition/quality-engineering
10. Law Dictionary. <http://thelawdictionary.org/quality-engineering/>
11. A. Tarlajanu. Managementul calității. Ciclul de prelegeri. Editura „Tehnica-UTM”. Chișinău, 2015.
12. Edward G. Schilling. Eșantionare pentru acceptare. Manualul calității Juran. Traducere din limba engleză după ediția a cincea publicată de editura McGraw-Hill, 2004.
13. ASTM. Standard methods of test for sampling goal. American society for testing and materials, Philadelphia, 1968.
14. Cross R. Parts per million AOQL sampling plans. Quality Progress, 1984.
15. SM SR ISO 2859-1:2011. Proceduri de eșantionare pentru inspecția prin atribute. Partea 1: Scheme de eșantionare indexate după nivelul de calitate acceptabil (AQL) pentru

- inspecția lot-cu-lot, www.standard.md, accesat pe 14.10.2019.
16. SM ISO 3951-1,2:2016. Proceduri de eșantionare pentru inspecția prin măsurare. Partea 1: Specificații pentru planuri de eșantionare simple indexate după nivelul de calitate acceptabil (AQL) pentru inspecția lot-cu-lot pentru o caracteristică de calitate și un AQL unice. Partea 2: Specificații generale pentru planuri de eșantionare simple indexate după nivelul de calitate acceptabil (AQL) pentru inspecția lot-cu-lot a caracteristicilor de calitate independente, www.standard.md, accesat pe 16.10.2019.
  17. Harrison M. Wadsworth. Controlul statistic al procesului. Manualul calității Juran. Traducere din limba engleză după ediția a cincea publicată de editura McGraw-Hill, 2004.
  18. Edward J. Dudewicz. Metode statistice de bază. Manualul calității Juran. Traducere din limba engleză după ediția a cincea publicată de editura McGraw-Hill, 2004.
  19. A. Tarlajanu. Controlul și certificarea producției. Îndrumar de laborator. Editura „Tehnica-UTM”. Chișinău, 2010.
  20. SM SR EN ISO 19011:2013. Ghid pentru auditarea sistemelor de management, www.standard.md, accesat pe 15.10.2019.
  21. Auditul calității.
http://www.bel.utcluj.ro/dce/didactic/mc/MC_curs_8_Calitate.pdf
  22. SM EN ISO 9001:2015. Sisteme de management al calității. Cerințe, www.standard.md, accesat pe 17.10.2019.
  23. SM EN ISO 9000:2016. Sisteme de management al calității. Principii fundamentale și vocabular, www.standard.md, accesat pe 19.10.2019.
  24. Managementul calității totale. Ghid practic, a III-a ediție, prima tipărire în limba română, august 1999.
  25. YANG, C-C. An integrated model of TQM and GE –Six-Sigma, Int. J. Six Sigma and Competitive Advantage, Vol. 1, 2004. pp. 97-111.

26. Al C. Endres. Calitatea în cercetare și dezvoltare. Manualul calității Juran. Traducere din limba engleză după ediția a cincea publicată de editura McGraw-Hill, 2004.
27. Gerard T. Paul. Managementul de proiect și dezvoltarea produselor. Manualul calității Juran. Traducere din limba engleză după ediția a cincea publicată de editura McGraw-Hill, 2004.
28. Sisteme de producție.
<http://www.scritub.com/economie/SISTEME-DE-PRODUCTIE42181823.php>
29. Ala Cotelnic. Managementul unităților economice. Complexul editorial-poligrafic al A.S.E.M., 1998.
30. Noțiuni generale privind procesele din cadrul sistemului operațional al unui sistem de producție.
<http://www.creeaza.com/referate/management/NOTIUNI-GENERALE-PRIVIND-PROCE562.php>
31. ISO/TS 16949. Sisteme de management al calității pentru industria auto.
<http://www.afnor.ro/ro/bun-venit/certifications/iso-ts-16949>
32. Universitatea Tehnică a Moldovei. <http://utm.md/procesul-de-studii/licenta/planuri/>.
33. Frank M. Gryna. Calitatea și costurile. Manualul calității Juran. Traducere din limba engleză după ediția a cincea publicată de editura McGraw-Hill, 2004.
34. Cîrînă Liviu Marius ș.a. Aspecte privind costurile calității produselor industriale.
35. Noțiuni de baza în legătură cu măsurările tehnice.
<http://www.rasfoiesc.com/inginerie/tehnica-mecanica/NOTIUNI-DE-BAZA.php>
36. Calimetrie. <https://dexonline.net/definitie-calimetrie>
37. Calimetrie. Estimarea calității produselor industriale.
<http://lcfp.3x.ro/cursuri/3/10.php>
38. Bazele merceologiei.
<http://webspace.ulbsibiu.ro/cosmin.tileaga/cercetare/bazele%20merceologiei.pdf>

39. Азгальдов Г.Г. Квалиметрия.
<http://www.labrate.ru/qualimetry1.htm>
40. Квалиметрия : учеб. пособие / В. Н. Романов [и др.] ;
Владим. гос. ун-т им. А. Г. и Н. Г. Столетовых. –
Владимир : Изд-во ВлГУ, 2017. – 135 с. – ISBN 978-5-
9984-0762-8.
41. Азгальдов Г.Г. Количественная оценка качества
(Квалиметрия). Библиография.
<https://www.twirpx.com/file/559487/>
42. Evaluarea calității și elemente de calimetrie.
<http://www.creeaza.com/afaceri/comert/merceologie/EVALUAREA-CALITATII-SI-ELEMENT229.php>
43. SM SR EN ISO/CEI 17000:2006. Evaluarea conformității.
Vocabular și principii generale. www.standard.md, accesat
pe 14.10.2019.
44. Infrastructura calității.
<https://mei.gov.md/ro/content/infrastructura-calitatii>
45. Legea privind activitățile de acreditare și de evaluare a
conformității, nr. 235 din 01.12.2011.
<http://lex.justice.md/md/342417/>
46. Criterii de evaluare a schemelor de evaluare a conformității.
[http://www.acreditare.md/public/files/instructiuni/I-03-
criterii-de-evaluare-a-scheme-ed1-RO.pdf](http://www.acreditare.md/public/files/instructiuni/I-03-criterii-de-evaluare-a-scheme-ed1-RO.pdf)
47. Decizia nr. 768/2008/CE a Parlamentului european și a
Consiliului din 9 iulie 2008.
[https://eur-lex.europa.eu/legal-
content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32008D0768](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32008D0768)
48. Module de evaluare a conformității.
<https://ciseo.ro/evaluarea-conformitatii/>
49. Evaluarea conformității produselor. Domeniul reglementat
[http://protmed.uoradea.ro/facultate/SSM&PSI/SSM/CERT%
20CONF/Certificat%20conformitate.pdf](http://protmed.uoradea.ro/facultate/SSM&PSI/SSM/CERT%20CONF/Certificat%20conformitate.pdf)
50. SM SR EN ISO/CEI 17050-1. Evaluarea conformității.
Declarația de conformitate dată de furnizor. Partea 1. Cerințe
generale, www.standard.md , accesat pe 18.10.2019.

51. SM SR EN ISO/CEI 17050-2. Evaluarea conformității. Declarația de conformitate dată de furnizor. Partea 2. Documentație suport, www.standard.md , accesat pe 15.10.2019.
52. SM SR EN ISO/CEI 17065:2014. Evaluarea conformității. Principii fundamentale ale certificării produselor și linii directoare pentru schemele de certificare a produselor, www.standard.md , accesat pe 17.10.2019.
53. Reguli generale de certificare a produselor.
<http://cmac.md/wp-content/uploads/2018/05/3-RG-1-Regulile-generale-de-certificare-a-produselor-ed>.
54. Procedura de certificare a produselor vitivinicole, băuturilor alcoolice, berii și a băuturilor pe baza de bere PC-01-0C.
<http://cnvcpa.md/wp-content/uploads/2017/09/Procedura-de-certificare.pdf>
55. Document de îndrumare pentru acreditarea organismelor de inspecții/ încercări nedistructive.
http://www.acreditare.md/public/files/documente_de_referinta/8-DR-OI-NDT-editia-3.pdf
56. SM EN ISO/IEC 17025:2018. Cerințe generale pentru competența laboratoarelor de încercări și etalonări.
www.standard.md , accesat pe 14.10.2019.
57. Document de îndrumare pentru acreditarea laboratoarelor de încercări și etalonări , Cod DR-LÎ/LE-01, Ediția 7.
http://www.acreditare.md/public/files/documente_de_referinta/1-DR-LI-LE-01-ed-7-2018-site.pdf
58. Criterii generale pentru acreditare.
http://acreditare.md/public/files/documente_informative/rom/CA-editia-14-site.pdf
59. SM SR EN ISO 15189:2014. Laboratoare medicale. Cerințe pentru calitate și competență, www.standard.md , accesat pe 18.10.2019.
60. SM SR EN ISO/CEI 17020:2013. Evaluarea conformității. Cerințe pentru funcționarea diferitelor tipuri de organisme

care efectuează inspecții, www.standard.md , accesat pe 15.10.2019.

61. SM SR EN ISO/CEI 17021-1:2015. Evaluarea conformității. Cerințe pentru organisme care efectuează audit și certificare a sistemelor de management. Partea 1: Cerințe, www.standard.md , accesat pe 18.10.2019.
62. SM SR ISO/CEI 17021-3:2017. Evaluarea conformității. Cerințe pentru organismele care efectuează audit și certificare a sistemelor de management Partea 3: Cerințe de competență pentru auditarea și certificarea sistemelor de management al calității, www.standard.md , accesat pe 25.10.2019.
63. SM ISO/TS 22003:2014. Sisteme de management al siguranței alimentelor. Cerințe pentru organismele care efectuează audit și certificare a sistemelor de management al siguranței alimentelor, www.standard.md , accesat pe 17.10.2019.
64. SM SR EN ISO 22000:2006. Sisteme de management al siguranței alimentului. Cerințe pentru orice organizație din lanțul alimentar, www.standard.md , accesat pe 14.10.2019.
65. ISO/IEC Guide 99. International vocabulary of metrologi. Basic and general concepts and associated terms (VIM). www.standard.md , accesat la 19.10.2019.
66. Regulamentul privind organizarea și funcționarea instituției publice „Centrul Național de Acreditare din Republica Moldova” (MOLDAC), <http://lex.justice.md/md/346574/>
67. SM SR EN ISO/CEI 17011:2006. Cerințe generale pentru Organismele de Acreditare care acreditează Organisme de Evaluare a Conformității, accesat pe 16.10.2019.
68. Regulamentul de organizare și funcționare al consiliului de acreditare, <http://www.acreditare.md/public/files/regulamente/1-Reg-05-Regulament-organizare-functionare-consiliului-de-acreditare-editia-3-site.pdf>

69. Regulamentul comisiei de apel,
http://www.acreditare.md/public/files/regulamente/Reg-04_Regulament_comisiei-de-apel-editia-3-site.pdf
70. Ce este politica? <http://www.scritub.com/stiinta/stiinte-politice/Ce-este-politica2132221206.php>
71. Politicile MOLDAC,
http://acreditare.md/public/files/documente_informative/rom/Politicile-MOLDAC-editia-11-site.pdf
72. Reguli pentru acreditare,
http://acreditare.md/public/files/documente_informative/rom/RA-editia-12-ro.pdf
73. Legea privind supravegherea pieței în ceea ce privește comercializarea produselor nealimentare , nr.7 din 01.04.2016,
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang>
74. Legea privind siguranța alimentelor , nr.306 din 30.11.2018,
<http://lex.justice.md/md/379339/>
75. Legea privind protecția consumatorilor, nr. 105 din 13.03.2003, <http://lex.justice.md/md/340558/>
76. DEC: Dicționar Explicativ al Termenilor Infrastructurii Calității/Andrei Chiciuc ș.a. - Chișinău: S.n., 2016.